

LA DESAMORTITZACIÓ ECLESIASTICA I ELS CAPUTXINS D'IGUALADA

M. RITA MARIMON I LLUCIÀ

ELS CAPUTXINS A IGUALADA (1610-1902)¹

Durant l'epidèmia de pesta de 1589,² que va tenir una taxa mitjana de defuncions entre els afectats del 49'36%, els caputxins van ser cridats a venir a Igualada a cuidar els malats de pesta. Tot i que no hi ha constància que aquesta vinguda s'hagués produït, sí que hi ha referències que, entre l'any 1592 i el 1593, els frares ocupaven una casa del carrer Nou, casa que habitaven de manera provisional com a alberg, quan es desplaçaven de Cervera a Barcelona.³

El 9 de juliol de l'any 1595 el Consell General de la vila d'Igualada va decidir demanar la concessió d'un convent de caputxins.⁴ La funcions dels frares serien principalment atendre els malalts de pesta i repartir la sopa als pobres, cosa molt comuna en aquella època. Tanmateix, el dia 19 d'agost, en carta dirigida als consellers d'Igualada, el pare provincial dels caputxins de Catalunya va denegar la petició, perquè abans volia fundar convents a Lleida i a València.⁵ Finalment, el permís es va

concedir i l'any 1609 es va realitzar la cerimònia de plantar la creu, que va anar acompanyada d'una solemne processó a la qual van assistir tots els consellers igualadins amb les seves millors gales.⁶

El mes de febrer de 1610, un decret del bisbe de Vic va ordenar que es donés als caputxins el sobrant de les almoines d'en Pedriça, de les d'en Sabata i de les de n'Alliçó i tot el que es gastava en la processó anual a Montserrat, que aquell any va quedar dispensada de fer-se.⁷ El 7 de maig es va col·locar la primera pedra en un terreny situat als afores de la vila, terreny cedit pel prohoms igualadí Agustí Cornet i Millars. (Foto 2). Els Francolí de la vall de sant Feliu van donar tota la fusta necessària per a la seva construcció i els Aguilera de la Rovira totes les teules.⁸

El 23 de setembre d'aquell mateix any 1610, es va nomenar una comissió encarregada de portar els números i fer-se càrrec de totes les despeses. Aquesta comissió va estar formada pels consellers Miquel Quadres, Jaume Llorens i Gaspar Matheu i alguns del prohoms de la vila, entre ells Agustí Cornet, cavaller, Miquel Massart, mercader,

1. Fra Valentí Serra de Manresa, «Els caputxins a Igualada. Quatres segles de vida i presència», *Revista d'Igualada*, 35, setembre de 2010, p. 22-35.

2. Joan Segura, pvre., *Història d'Igualada*, 1908, vol. I, sec. 1^a, cap. XXII, p. 520-528, i Jaume Vizcarra Clemente, *L'epidèmia de pesta de 1589*, Barcelona, 1991.

3. Magí Puig i Gubern, «El Convent de PP. Caputxins d'Igualada», *Vida... Revista de la família igualadina*, 2-10-1986.

4. ACAN-AMI, *Llibre d'Actes de la Universitat 1595*. Top. 1081, fol. 49, 9-7-1595.

5. *Ibidem*, fol. 53r, 19-8-1595.

6. ACAN-API, *Llibre del negociatorum*, vol. I, top. 304, fol. 238-239. 3-11-1609.

7. ACAN-API, *ibidem*, fol. 35 -35. 25-3-1610.

8. ACAN-API, *ibidem*. Citat per J. Segura, *Història d'Igualada*, vol. II, p. 386-387 i 388-389. Sobre aquest tema, vegeu M. Rita Marimon i Lluçà, «La desamortització eclesiàstica a Igualada», *Miscellanea Aqualatansia/X*, 2002, i també ídem, *Una nissaga de prohoms igualadins en la Catalunya del segle XVI i XVII*, treball en curs.

Miquel Sala, apotecari, Miquel de Miquel, doctor en medicina, Jaume Garreta, barreter, i Miquel Llorens, paraire.⁹ Fins l'any 1614 no es va inaugurar l'església dedicada als Sagrats Dolors del Pare Sant Francesc i el 1615 s'hi van instal·lar els frares, tot i que l'obra del convent encara no estava acabada del tot, cosa que no va succeir fins al 1618.¹⁰

El comú de la vila es va declarar protector del caputxins i els va recompensar amb 100 lliures anuals. A canvi, els frares, a més de les funcions estretament lligades al seu estament religiós, com predicar concretament per la Puríssima, per Nadal, Sant Esteve, Reis i altres festes assenyalades, tenien assignades les tasques següents: atendre els moribunds de l'hospital de sant Bartomeu, tant els que eren d'Igualada com els forasters i els soldats, ja que es considerava que l'hospital era *comú* a tots; col·laborar en l'extinció d'incendis; i repartir la sopa als pobres.¹¹

Per fer front a aquestes despeses, es va haver de convocar i congregar el Consell Secret de la vila, el qual va decidir la creació d'un censal de 1000 lliures amb 100 sous de pensió anual, diners que van haver d'avançar Miquel Baltasar de Miquel, conseller en cap, i el ja citat Agustí Cornet, cavaller.¹² Els caputxins haurien volgut que la Universitat de la vila els assegurés aquests drets en documents escrits, però els consellers es van negar a fer-ho per no comprometre's definitivament i poder considerar el donatiu només com una almoïna i així poder-la retirar sempre que convingués a la vila.¹³

L'any 1748, l'Ajuntament igualadí va decidir la conducció de les aigües subterrànies que s'havien trobat a la Coma del Prat, a la partida de

Trobadiners, i al Pla de la Torra, al terme d'Òdena. Els aleshores propietaris del terreny, Gertrudis viuda del doctor Carles Aldabó i el seu fill Francesc residents a Esparreguera, junt amb Isidre Carreras, Anna Riera i Joan Cuyner, apotecari, havien fet donació a la vila de l'aigua subterrània que s'hi pogués trobar, cabal d'aigua que s'havia de conduir fins a una nova font que s'estava construint en una placeta situada davant del Portal d'Òdena.¹⁴ Els caputxins van protestar perquè temien que aquesta obra afectés la mina que nodria d'aigua el seu convent i fes disminuir el seu cabal. De moment el projecte no va poder passar endavant.¹⁵

L'entesa entre els frares i la Universitat de la vila d'Igualada, «*deseando mantener su mas perfecta unión, armonia y buena correspondencia, que siempre se ha conservado entre dichas partes...*», no es va fer esperar. El 10 de gener de 1749 es firma la concòrdia amb els pactes següents: els caputxins no podran impedir ni directament ni indirecta a «*la Universitat de la vila d'Igualada l'usar, buscar i conduir les aigües subterrànies que neixen... en l'anomenada Coma del Prat en la Partida anomenada Pla de la Torra en el terme d'Òdena, fins el torrent de Xurriquera de la Bòfia...*» A canvi, els frares van rebre la seguretat que, si l'aigua de la seva mina disminuïa de cabal, l'Ajuntament els hauria d'indemnitzar traient l'aigua que fes falta del lloc que fos. A més a més es van anomenar dos pèrits, un pels caputxins i un pel comú de la vila, que s'havien d'encarregar de vigilar que no faltés aigua al convent.¹⁶

Malgrat el control, però, els caputxins van haver de reclamar l'aigua diverses vegades: l'una perquè deien que no en tenien per regar l'hort i se'ls feien malbé les hortalisses i l'altra perquè

9. ACAN-AMI, *Llibre de la Universitat*, 1610, top. 1089. 19-9-1610, fol. 50-52.

10. J. Segura, *Història d'Igualada*, vol. II, p. 389.

11. ACAN-AMI, vegeu nota 7.

12. ACAN-AMI, *Llibre de la Universitat 1621*, top. 1095, fol. 30v-32r., fol. 4, febrer de 1621.

13. J. Segura, *Història d'Igualada*, p. 391.

14. ACAN-AMI, *Registre de 1748*, top. 1104, fols. 7-8. 19-8-1748. Sobre aquest tema, vegeu J. Segura, *Història d'Igualada*, vol. II, p. 316-317, i J. Martí i Figueras, «L'aqüeducte de l'Espelt», *Miscellanea Aqualatensia/2*, 1974, p. 201-227.

15. ACAN-AMI, *Llibre d'Actes de la universitat d'Igualada 1742*, top. 1104. 11-9-1748, fol. 8.

16. ACAN-ANI, *Not. Josep Mateu*, top. 765, 10-1-1749.

perdien l'aigua a causa de la mina. L'ajuntament va accedir a la petició, si bé els en va exigir proves: quina aigua els corresponia i quina era la que en realitat necessitaven.¹⁷

ELS CAPUTXINS DURANT LA GUERRA DEL FRANCÈS

El convent dels caputxins d'Igualada es va veure molt afectat per la guerra del Francès, ja que, com que es trobava situat fora vila, havia quedat totalment desprotegit i havia estat en diversos moments convertit en magatzem militar i en refugi de tropa, fos francesa o del sometent. A més a més, el 1811, el general Luis de Lacy, cap de les tropes espanyoles, amb un exèrcit de 1500 infants i 300 cavalls, havia atacat les tropes franceses que havien ocupat Igualada, obligant-les a refugiar-se als caputxins. Després d'aconseguir expulsar-los, per ordre del 16 de novembre d'aquell mateix any 1811, va fer enderrocar el convent i tots els altres edificis «*que pudieran servir de abrigo al enemigo*» i va prohibir que els frares hi tornessin.¹⁸

Aquell mateix dia, els caputxins van ser traslladats a una casa del carrer del Roser, al costat l'església del mateix nom, «*para que los religiosos la pudieran servir de habitación dentro de la población*», ja que l'edifici disposava a més a més de pati, horta i capella, en la qual els religiosos «*podrían ejercer el culto y las funciones de su instituto*». ¹⁹ La

17. ACAN-API. I: *Registre de 1766*, top. 1108, fol. 7. 9-8-1766 i *Registre de 1767*, top. 1109, fol. 89-90.

18. ACAN-AMI, *Lligall n. 16.6*, caixa 10. Lletres. 6-11-1812 i 25-3-1814. Oficis relacionats amb els caputxins i el seu convent enderrocat per l'exèrcit. També: *Lligall 23.15.6*, caixa 16. 10-11-1811. Luís de Lacy era un militar espanyol d'origen irlandès que havia esdevingut cap de les tropes espanyoles i capità general de Catalunya durant la Guerra del Francès. Per les seves idees liberals va ser degradat quan Ferrer VII va restablir l'absolutisme el 1813. El 1817 va protagonitzar un aixecament militar, un *pronunciamiento*, a Barcelona, que va fracassar. Empresonat, va ser traslladat al castell de Bellver a Mallorca, on va ser executat.

19. *Ibidem*.

casa era propietat de Maria Alemany, viuda Lladó, a la qual l'Ajuntament, que s'havia compromès a contribuir en el que fes falta en l'execució d'aquestes mesures per facilitar als religiosos «*su decente y capaz colocación*», pagava un lloguer que, per les continuades queixes de la propietària, sabem que rarament se li feia efectiu.²⁰

Si bé a finals de 1812, l'Ajuntament havia reconegut aquest deute que reclamava la viuda Lladó, li va fer entendre que només li pagaria el lloguer de dues anualitats, ja que assegurava que havia invertit més de 100 lliures en obres de reparació de l'edifici que es trobava en molt mal estat, perquè s'havia ensorrat la paret que hi havia entre la casa que ocupaven i la capella del Roser.²¹ Els mateixos mestres d'obres encarregats de fer-ne un reconeixement van certificar l'enderrocament de la paret i la caiguda de gran quantitat de teules del terrat, motiu pel qual aconsellaven que l'Ajuntament deixés de pagar el lloguer a la propietària i que busqués una altra casa per poder traslladar-hi els frares.²²

La Vda. Lladó no va acceptar de cap manera les excuses que si li havien donat i va continuar exigint, si bé «*con el mayor respeto*», el pagament del lloguer de la casa que ocupaven els caputxins, o almenys que se li rebaixés la contribució. També va demanar que, per part d'alguns experts, es practiqués un reconeixement de les millores que s'havien fet a la casa des que l'ocupaven els frares i que es taxés igualment el lloguer anual de l'edifici per tal que la propietària pogués instar que fos la *Nación* la que es fes càrrec del pagament del lloguer.

20. ACAN-AMI: *Lligall 14.11.11*. data. Ofici i cartes relacionades amb els caputxins i el seu convent. Maria Alemany i Jover era viuda de Pau Antoni Lladó i Massaguer, oficial del Tribunal de la Inquisició, mort el 1794. La casa Lladó ocupava els actuals números 8-10-12 del carrer del Roser i s'estenia des d'aquest carrer fins al carrer de sant Bartomeu. Tenia oratori propi, concedit per llicència del sant pare Climent XIV, l'any 1573.

21. ACAN-AMI, *Registre de 1812*, top. 1137. 15-12-1812.

22. ACAN-AMI, *Lligalls 6 i 10-12-1812*.

El cert és que la solució del trasllat dels caputxins a la casa Lladó no satisfia ningú: els frares es queixaven del mal estat de la casa, l'hospital de Sant Bartomeu que hi afrontava per darrere protestava pel perill que representaven per als malalts de l'hospital les aigües fecals de la casa Planes i la propietària protestava constantment de no cobrar els lloguers. Tanmateix, els caputxins no van tenir cap més remei que continuar ocupant-la durant aquells darrers anys de la guerra del Francès. La falta de recursos per les «*dificultats de la pàtria*» s'havia fet manifesta als frares, que tampoc no havien cobrat les dotacions que haurien d'haver rebut de l'Ajuntament, corresponents als anys 1808-1809.²³

ELS CAPUTXINS DURANT LA PRIMERA RESTAURACIÓ ABSOLUTISTA (1812-1820)

El 1813, quan les tropes franceses havien abandonat definitivament el territori espanyol i ja no hi havia el perill que hi tornessin, els caputxins, al·legant novament que la casa on vivien estava en molt males condicions, van intentar tornar al seu convent i van iniciar les obres de reconstrucció pel seu compte, però en data de 23 de febrer de 1814 un reial decret va prohibir completament aquesta reedificació.

Davant les súpliques i al·legacions dels caputxins i del consistori igualadí que els va fer costat, al final se'ls va permetre tornar-hi, però amb la condició que no s'hi fessin obres, ja que es va considerar que hi havia les suficients sales i habitacions en bon estat per poder encabir els setze frares que en aquells moments hi havia a Igualada.²⁴ A l'inici de l'any 1814, els caputxins van desallotjar

23. Vegeu ACAN-AMI, *Lligall* 23.15.8.

24. ACAN-AMI. L'abril de 1813 s'havia dictat per part de les Corts constituents espanyoles ordres per reestructurar i reduir el nombre de convents, i es va prohibir demanar caritat per reconstruir-los.

la casa Lladó, després d'haver-la ocupada durant dos anys, i es van traslladar al seu antic convent.

Els problemes de la Hisenda espanyola del període de la primera restauració absolutista es van veure reproduïts a escala local i, a partir d'aquells anys, trobem moltes reclamacions a l'Ajuntament de la vila, tant de Maria Lladó que continuava reclamant els lloguers endarrerits, com dels religiosos que reclamaven les dotacions promeses. En un petició de l'1 maig de 1818, el guardià i la comunitat d'Igualada van reclamar al consistori de la vila 150 lliures que encara se'ls devien: les 100 que els corresponien com a dotació reial i les 50 que el consistori els tenia assignades per a la predicació de Quaresma. Deien que necessitaven diners per a la seva manutenció i per a la reparació de l'església del Roser, que continuaven regentant.

LES MESURES DESAMORTITZADORES DEL TRIENNI LIBERAL (1820-1823)²⁵

Va ser durant el trienni quan els caputxins van començar a rebre les conseqüències de les mesures desamortitzadores liberals: la confiscació del convent d'Igualada es va fer el 15 de juliol de 1822 i el 5 de novembre es va procedir a l'ocupació, seguida de la presa d'inventari dels béns mobles i immobles que van passar a formar part de l'anomenat Crèdit Públic Nacional.²⁶

L'inventari dels caputxins, realitzat el 6 de desembre del mateix any 1822, mostra la migrada de béns immobles que aquest orde posseïa a Igualada, ja que els frares conreaven ells mateixos

25. Sobre les mesures desamortitzadores del Trienni Liberal a la comarca d'Anoia, vegeu Miquel Gutiérrez i Poch, «El Trienni Constitucional a la comarca de l'Anoia (1820-1823)», *Miscellanea Aqualatensia* / 4. Igualada, 1987, p. 153-178.

26. ACAN-AMI: Papers del caputxins 1822, a *Inventari de convents. 1821-1822-1835* Ref. 5811. Vegeu M. Rita Marimon, «La desamortització eclesiàstica a Igualada», cit., p. 252-254.

la poca terra que tenien, de la qual treien alguns fruits per al seu manteniment, sense cap finalitat lucrativa. Les propietats eren només l'edifici del convent amb l'església i un claustre de dos pisos, una peça de terra campa de tres quarts de jornal amb alguns ceps i xiprers i un hort d'un jornal i mig amb alguns arbres fruiters, sínia, corral i paller.²⁷ Immediatament després de la confiscació es van subhastar els béns mobles pel valor de 4.227 rals, que, un cop tretes les despeses, van quedar en 4.138 rals que van passar a mans de l'esmentat Crèdit Públic. L'hort es va arrendar al millor postor pel preu de 75 lliures catalanes i pel termini de només un any.²⁸

A finals de 1822, els frares caputxins van ser traslladats al convent dels escolapis, edificat dintre les muralles de la vila, on van romandre fins al 1823. La causa del trasllat va ser que, pels aixecaments reialistes del 1822, l'Ajuntament d'Igualada va decidir fortificar els dos convents situats fora vila, el dels caputxins i el dels agustins, i dedicar el primer a hospital per a la tropa.

En una carta, el Comissionat d'Armes a l'Ajuntament d'Igualada, «... *contestando a l'oficio de V.S. [...] quedo en passar la poden a los facultativos del Hospital militar de esta villa para que el dia de mañana [...] pasen al suprimido convento de los capuchinos y reconozcan el edificio si es a propósito para establecerse en el hospital militar*».²⁹ El projecte no va tirar endavant i a les acaballes del Trienni el convent caputxí d'Igualada va ser totalment destruït pels liberals radicals, que el consideraven refugi de reialistes.

Poc després de l'entrada a Igualada dels Cent Mil Fills de Sant Lluís, ocorreguda el juliol de 1823, i en fase de restabliment de l'absolutisme, els religiosos fra Josep Maria i fra Jacint d'Igualada

van presentar a l'Ajuntament d'Igualada la petició següent: «*que hallándose separados de su convento y destruído éste por causas bien notorias, desean poder recogerse en una casa y reunir en ella a sus hermanos dispersos para vivir de un modo conforme a su profesión y estado [...] piden se les acomode en casa Planas, así porqué está desocupada como por ser contigua a la iglesia del Rosario*».³⁰ Aquesta casa és la mateixa que els caputxins havien ocupat l'any 1811, és a dir, la casa dels Lladó-Alemanys, propietat en aquelles dates de Ramon Castells. L'any 1824 se'ls va permetre de nou fer-se càrrec del culte de l'església del Roser.³¹

Si bé tenim constància que, almenys fins al 1835, l'Ajuntament d'Igualada continuava donant cada any als caputxins els 533 rals en concepte d'almoïna i 533 rals més per predicacions, durant els anys de l'anomenada dècada *ominosa* fa la impressió que el consistori es va desentenent dels religiosos. El 1827 hi ha diverses queixes de Ramon Castells, el propietari de la casa Planas, sol·licitant anualitats endarrerides del lloguer, però l'Ajuntament li va respondre que s'havia d'entendre amb els frares.³² A partir d'aquests anys, però, els caputxins van voler iniciar la recuperació del seu convent i van emprendre una sèrie de gestions perquè les noves autoritats atenguessin les seves peticions. Ja a l'octubre de 1823, l'advocat d'ofici Carles Parés, que el novembre del mateix any havia estat nomenat Alcalde interí, va informar el baró d'Eroles, capità general de Catalunya, de «*l'arbitrari i bàrbar enderroc*» dels caputxins i va demanar que es pogués reedificar.³³

30. Vegeu Gabriel Castell i Raich, *Reseña histórica de Ntra. Señora del Rosario de la Ciudad de Igualada*. CECI: Igualada, 1973, 84 p.

31. *Ibidem*.

32. ACAN-AMI, *Registre de 1827*, fol. 75.

33. ACAN-AMI: Lligall 38.5-38.6. Caixa 20, 21-10-1823. Sobre el tema de la supressió dels ordes religiosos i de la desamortització dels seus béns, vegeu F. Tomás y Valiente, *El marco político de la desamortización en España*, Barcelona, 1977, 172 p.

27. *Ibidem*.

28. *Ibidem*. Hem trobat documentades les sol·licituds d'arrendament d'un tal Muset, de Magí Solé i de Francesc Mateu (ACAN-AMI).

29. ACAN-AMI. Lligall 36.13.4. Caixa 26, 21 i 25-11-1822.

Convent dels caputxins convertit en hospital l'any 1881. ACAN-AFMI, 8991.

No hi ha indicis que aquesta petició fos acceptada, ni que els caputxins haguessin iniciat la reconstrucció o la construcció d'un nou convent, tal com ho demostra el fet que l'any 1828 els frares encara es queixaven amargament a l'ajuntament de l'abandó en què es trobaven i de la seva precària situació a la casa del carrer del Roser on encara estaven allotjats. Sigui per negligència de les autoritats o per la pèrdua de documentació derivada de les dificultats de l'època, el cas és que no hi ha referències a cap sol·licitud dels caputxins per poder construir un convent dintre del terreny de la seva propietat, aquell que, a principis del segle XVII, els havia cedit el prohoms Agustí Cornet, com tampoc no hem trobat documentació que permeti aclarir amb quins diners es va poder finançar l'obra. Sí que hi ha constància que, a principis de l'any 1830, els caputxins abandonaven la casa del carrer del Roser i passaven a habitar un nou convent, encara en construcció. La benedicció de la

nova capella va tenir lloc el 20 de maig d'aquell mateix any, festa de l'Ascensió del Senyor.³⁴

ELS EFECTES DE LA DESAMORTITZACIÓ DE MENDIZÁBAL SOBRE ELS BÉNS DELS CAPUTXINS

Junt amb els agustins i els escolapis, els caputxins abandonaran Igualada el 1835, després de la supressió per decret dels ordes religiosos. Els seus béns van ser confiscats i van passar una altra vegada a formar part del Crèdit Públic Nacional, subjectes a desamortització per les lleis de 1836-37. Molt poc després de la supressió de l'orde caputxí, el 23 d'octubre de 1835, la junta administradors de l'Hospital, amb el suport de l'ajuntament, en una carta dirigida al governador civil de la província de Barcelona, va sol·licitar la cessió del convent amb la seva horta,

34. Vegeu Valentí Serra de Manresa, *El Terç Orde del Caputxins. Aportacions del laïcat franciscà a la història contemporània de Catalunya (1883-1857)*. Barcelona, 2004, p. 233-235.

Vista de l'hospital. 1-1-1899. ACAN-AFMI, 510.

per convertir-lo en hospital de pobres i així poder traslladar-hi els malats de l'antic hospital de Sant Bartomeu que es trobava en estat ruïnós, al·legant que «així ho exigeix la humanitat doliente del veïnat [...] assabentats que està vacant el convent dels caputxins, convent que té una situació còmode per a un hospital, bona i ventilada per estar fora de la vila però a prop de les muralles, amb una horta contiguous amb aigua i església».³⁵ Se seguiren fent diversos expedients de sol·licitud i fins al dia 3 de gener de 1842, en què es va procedir al nomenament com a administradors de l'hospital de sant Bartomeu Josep Sendra i Isidro Fàbregas. No va ser, però, fins al desembre d'aquest any que la Junta de Vendes de Béns Nacionals va cedir l'edifici per convertir-lo en hospital: «La Junta de Bienes Nacionales, usando de las facultades que le confiere el decreto de 26 de julio

último, ha tenido a bien conceder gratuitamente al Ayuntamiento Constitucional de Igualada el suprimido convento de Capuchinos de la misma villa con exclusión de su huerta a cuya enajenacion se procederá inmediatamente para destinarlo a Hospital». L'acta fa constar que l'acció s'haurà de verificar en el terme de sis mesos i, si no, serà nul·la. El dia 27 de desembre l'Ajuntament d'Igualada va prendre possessió oficial de la donació.³⁶ A partir de 1845 van començar a instal·lar-hi els malats i el 1847 hi van arribar les germanes Carmelites de la Caritat per fer-se'n càrrec.

La resta de la finca dels caputxins que va quedar després de la part cedida com a hospital, juntament amb altres béns desamortitzats, va ser subhastada pel Crèdit Público. Per escriptura feta a Barcelona el 16 de desembre de 1844, davant el notari de

35. ACAN-AMI: *Llibre d'actes de 1835*. Top. 1147, 23-10-1835, fol. 10-11.

36. ACAN-AMI: *Llibre d'actes de 1842*. Top.1149. 27-12-1842, fol. 33v-35r. També: Lligall 137.4. Papers diversos (cessió del convent dels caputxins per a hospital).

Barcelona Manuel Crivillés, va ser comprat per Francesc Morland i Llopart, natural d'Igualada, i pel seu fill Francesc Morland i Torres, natural de Barcelona, en aquells anys residents a Madrid.

En data de 1851, els Morland venen a Josefa Carner i Guixà, «*als seus i a qui ella desitgi: toda aquella pieza de tierra, parte campa y parte huerta con algunos árboles frutales con dos casas, una hecha construir nuevamente por los señores vendedores y una para el hortelano con corrales, noria, algibe y demás oficinas [...] con dos piezas de tierra campa [...] de la una de la parte de poniente de medio jornal de mulas poco más o menos y la otra situada en el norte de un jornal y medio de labor*». ³⁷ El preu de la venda del terreny, de 70 m i 50 cm de llargada i de 15 m d'amplada, va ser de 60.000 rals de velló (unes 3000 pessetes).

UNA GRAN BENEFACTORA IGUALADINA: JOSEFA CARNER I GUIXÀ³⁸

Entre les diverses personalitats benefactores d'Igualada, hauria d'ocupar un lloc eminent Josefa Carner i Guixà, per la seva generosa donació del terreny per a la construcció del nou convent dels caputxins l'any 1882, el mateix terreny que ja havia pertangut a l'esmentat orde religiós des de l'any 1609, però que, per les mesures desamortitzadores del segle XIX, havia estat detingut pel Crèdit Públic.

El 23 de gener de 1881, Josefa va cedir i traspasar per títol de donació a Antoni Montaner

37. Hi havia una part de la finca, concretament el tros que estava dintre el terme d'Òdena, que estava encara sota el domini del Duc de Medinaceli. També consta en el document que la resta de la propietat pertanyia a la *Nación*, provinent dels PP. Caputxins.

38. Sobre la figura de Josefa Carner i Guixà, vegeu M. Rita Marimon i Lluçà, *Els Carner Mercader d'Òdena, pagesos, terratinents, propietaris, financers i polítics*, obra en procés de correcció i de publicació.

Josep de Calassanç Vives i Tutó (P. Calassanç de Llanereres . 1-1-1901. ACAN-AFMI, 1195.

i Lluçà, rector de Santa Maria,³⁹ l'aleshores prior dels caputxins P. Josep de Calassanç de Llanereres i Francesc Peralta una peça de terra amb casa, horta i nòria amb els pactes següents:

- Dins el terme de vint dies a comptar des del dia del traspàs, la casa haurà d'estar habitada per una comunitat de caputxins, «*debiendo estos, vivir y observar las reglas propias de su instituto*». Si en algun moment, voluntàriament o obligats per alguna llei o per qualsevol autoritat els frares haguessin de deixar la propietats, aquestes hauran de ser tornades a la donant.

- La propietària es reserva la facultat de passar per l'hort quan vulgui, sola o acompanyada de la seva germana o de la seva criada.

39. Sobre Antoni Montaner i Lluçà, vegeu M. Antònia Bisbal i Sendra i M. Teresa Miret i Solé, *Diccionari Biogràfic d'Igualadins*, Igualada, 1986, p. 224.

Convent dels Caputxins l'any 1882. 1.1.1882. ACAN-AFMI, 322.

- S'haurà d'assegurar la casa contra incendis pagant la quantitat d'assegurances que creguin convenient.

- Si no es complissin aquestes condicions, la finca hauria de tornar a les mans de la propietària.⁴⁰

Acceptades les condicions, els caputxins van tornar a Igualada aquell mateix any 1881. El pare Calassanç de Llaneres, el que després serà l'eminent cardenal Vives i Tutó,⁴¹ va venir de França amb uns quants frares d'aquesta nacionalitat, expulsats del país veí, i van construir un petit convent en el mateix lloc on hi havia hagut el primer, el que havia estat destruït el 1823 pels liberals

exaltats. Quan, el 1893, els frares tornen a França, l'edifici passa als caputxins catalans. Aquest mateix any es va instaurar a Igualada l'Escola Seràfica que havien fundat a Olot i que, en aquesta primera etapa, va funcionar fins al 1903. L'any 1900 es va decidir la construcció de la nova església, consagrada el 1902.

40. ACAN-ANI. Notari Francesc Especier, doc núm. 34, top. 864.

41. Sobre el cardenal Vives i Tutó, vegeu Valentí Serra de Manresa, *El cardenal Vives i l'Església del seu temps*, Barcelona, 2007, 145 p.

M. RITA MARIMON I LLUCIÀ (Igualada, 1935) és llicenciada en Història Contemporània per la Universitat de Barcelona i posseïdora del diploma de Mestre de català.

BIBLIOGRAFIA

ARNABAT I MATA, RAMON, *Els aixecaments realistes i el Trienni liberal (1820-1823). El cas del Penedès i l'Anoia*. Barcelona: Ed. Rafel Dalmau, cop. 1991, Episodis de la Història. n. 284-85

CASTELLÀ RAICH, GABRIEL, *Reseña histórica de Nta. Señora del Rosario de la Ciudad de Igualada*. Igualada: CECI, 1973, 84 p.

FIGUERAS I MARTÍ, JOAN, «L'aqüeducte de l'Espelt», a *Miscellanea Aqualatensia* / 2, Igualada, 1974, p. 201-227.

GUTIÉRREZ I POCH, MIQUEL, «El Trienni constitucional a la comarca de l'Anoia (1820-1823)», a *Miscellanea Aqualatensia* / 4, p. 153-178.

MARIMON I LLUCIÀ, MA. RITA, «La desamortització eclesiàstica a Igualada», a *Miscellanea Aqualatensia* / 10. Igualada, 2002.

PUIG I GUBERN, MAGÍ, «El convent dels caputxins d'Igualada», a *Vida... Revista de la família igualadina*, 2-10-1986, p. 7.

SEGURA, JOAN, PVRE, *Història d'Igualada*, 1908, vol. II.

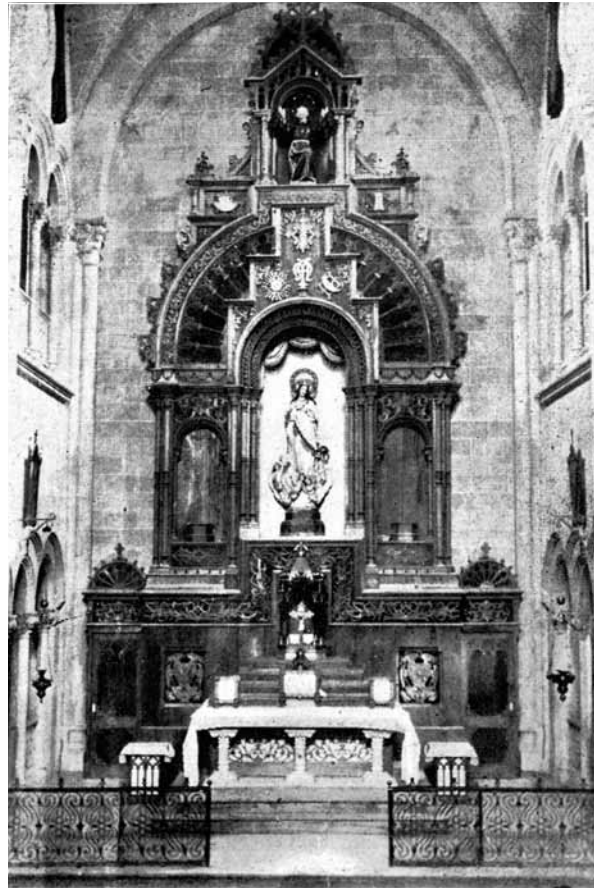
SERRA DE MANRESA, FRA VALENTÍ, *Aportacions del laïcat franciscà a la història contemporània de Catalunya (1883-1957)*, Barcelona, 2004.

—: *El cardenal Vives i Tutó i l'església del seu temps*, Barcelona, 2007, 145 p.

—: «Els caputxins a Igualada. Quatre segles de vida i presència», a *Revista d'Igualada*, 35, Igualada, setembre de 2012, p. 25-35.

TOMÀS I VALIENTE, F., *El marco político de la desamortización en España*. Esplugues de Llobregat (Barcelona), 1977, 173 p.

VIZCARRA I CLEMENTE, JAUME, *L'epidèmia de pesta de 1589*. Barcelona, 1991, 199 p.

Altar major (1902), destruït durant la Guerra Civil, 1907. ACAN-AFMI, 3577.

Vista del Passeig amb el caputxins al fons. 15-1-1910.. ACAN-AFMI, 2677.